

Už pinigai eina?
Taksai ir dar taksai.
Kam karas naudingas?
Tabokos žalingumas.
Gerai padarė.
Ar jau ruošiamės?
Rašo J. GASIONAS

Darbo Žmonių
Dienraštis
Kaina \$7.00 Metams
Queens Apskirty \$8.00
Užsieniuose \$9.00
Vienas numeris 5 c.
PRICE 5c A COPY

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ — LIBERTY
The Only Lithuanian Daily
in the Eastern States
110-12 ATLANTIC AVE.,
Richmond Hill 19, N. Y.
Tel. Virginia 9-1827-1828

Nr. 167

★★★★

Richmond Hill 19, N. Y., Šeštad., Rugp. Aug- 25, 1951

★★★★

Metai 41-mieji. Dienraščio 33-tieji.

ŠIAURINĖ KORĖJA SUTINKA PANAUJINTI DERYBAS

Amerika griežtai suvaržys svarstymus jos pasiūlymų sutarčiai su Japonija

Washington. — Jungtinės Valstijos pagaminto taisyklės, kurios griežtai aprėžtų balsą Sovietams ir jų draugams San Francisco konferencijoje rugs. 4 d. dėl taikos sutarties su Japonija.

Tos taisyklės sako: Uždrausta siūlyti bet kokius pakeitimus amerikiniame plane sutarčiai su Japonija.

Kiekvienos šalies delegacijai bus leista kalbėti po vieną valandą, o jei kuri delegacija norės balso antru kartą, tai turės laukti, iki visos kitos delegacijos bus jau atkalbėjusios savo laiką.

Delegacijų bus kelios dešimtys. Ivaizdų kraštų atstovybės Washingtono užgryš šias taisykles. Suprantama, jas priims ir pačios konferencijos dauguma.

Senatoriai mažina taksus turčiams

Washington. — Finansinis Senato komitetas apdėbinėja bilių dėl taksų pakėlimo asmenų uždarbiams bei pajamoms. Sako, taksai būsią pakelti ne daugiau kaip 12 procentu. Planuoja mažiausiai taksus pakelti tiems, kurie daugiau iplaukų turi.

Darbininkas, užlaikantis žmoną ir du vaikus, uždirbdamas \$3,300 per metus, dabar moka \$120 taksų federaliai valdžiai. O pagal senatorių planą jis turėtų mokėti jau \$134 taksų.

Kongreso Atstovų Rūmas jau užgryš bilių, reikalaujantį pakelti taksus 12 procentų ir puse. Pagal kongresmanų bilių tas darbininkas turėtų mokėti \$135 taksų.

Kongreso Atstovų Rūmas jau užgryš bilių, reikalaujantį pakelti taksus 12 procentų ir puse. Pagal kongresmanų bilių tas darbininkas turėtų mokėti \$135 taksų.

Irako patrijotai ragina perimt aliejaus pramonę i savo šalies rankas

Bagdad, Irak. — Irakiečių Nepriklausomybės Partija pakartojo reikalavimą, kad visa aliejaus-žibalo pramonė Irake būtų perimta i valstybinę Irako nuosavybę.

Ta partija ragina valdžią atvesti angliu pasiūlymą lygiomis dalimis aliejaus pelnais: 50 procentų anglam ir 50 proc. Irakui.

Nepriklausomybės Partija įspėja, kad anglai nusukę 25 procentus nuo Irakui žadamos dalies; jie sakyti, tiek anglam lėšuoja aliejaus apdirbimas. Tad Irakas gautų tik 25 procentus pelno, o ne 50 proc.

Maskvos laikraštis sako, tai ne konferencija, bet įsakymas

Maskva. — Sovietinis Literatūros Laikraštis rašo, kad Jungtinės Valstijos iš anksto privertė daugumą vadinamą "vakarinių kraštų" užgirti amerikini planą taikos sutarčiai su Japonija. Tu kraštų delegatams San Francisco konferencijoj bus įsakyta tikėti pasirašyti.

Beveik padvigubėjo Goodyear pelnai

New York. — Goodyear Tire and Rubber (gumų) kompanija raportavo, jog per šešis pirmuosius 1951 metų mėnesius gavo \$20,685,820 gryno pelno, po visų taksų atskaitymo; o pernai per tuos pačius mėnesius — \$11,914,465. Tai beveik antra tiek pakilo jos pelnai.

Dar niekuomet savo istorijoj ta kompanija negaudavo tokių didelių pelnų.

Anglija užreikšė, jog laikys sau Irano aliejaus fabrikus

London. — Anglijos užsienio reikalų ministerija pareiškė, jog anglai vis laikys Irano uostamiestyje Abadane, kur yra didžiausi fabrikai aliejui — žibalui apdirbti. O jei grėstų "anglam pavojus" ten, tai Anglija panaudotų karines jėgas savo piliečiams apginti.

Iš Irano sugrįžo i Londoną Richardas Stokes, Anglijos pasiuntinys deryboms dėl leidimo anglams naudoti Irano aliejaus versmes. Nes Irano valdžia atmetė reikalavimą, kad anglai ir toliau vadovautų žibalinėi gamybai Irane.

Prezidento Trumano pasiuntinys Harrimanas penktadienį žadėjo kristi iš Irano i Jugoslaviją. Jam nepavyko perkalbėti Iraną, kad nusileistų anglams.

Ivairios Žinios

Mexico City. — Audringos liūtys suardė didžiulį Cardenas tvenkinį; tad potvynis faktinai sunaikino miestelį ir nuskandino 40 žmonių.

Viesulas pražudė 160 žmonių kitame Meksikos mieste, Tampicoj.

New Delhi, Indija. — Įžiūrėma, kad Indija atsisakys dalyvauti Amerikos šaukiamoj konferencijoj dėl taikos sutarties su Japonija.

444 MILIJONAI PASIRAŠĖ ATSIŠAUKIMĄ DĖL TAIKOS TARP 5 DIDŽIŲJŲ ŠALIŲ

Praga. — Dabar šešiasdešimtyje šalių renkama parašai po atsišaukimu dėl santikos tarp penkių didžiųjų valstybių — Jungtinių Valstijų, Sovietų Sąjungos, Anglijos, Francijos ir Kinijos Liaudies Respublikos.

Jau 444 milijonai žmonių pasirašė atsišaukimą 44-se kraštuose. Čia dar nepaskeblta, kiek parašų surinkta Sovietų Sąjungoje.

Po atsišaukimu dėl taikos sutarties tarp Penkių Didžiųjų yra gauta šitokie parašų skaičiai:

Argentinoj milijonas, Anglijoj milijonas, Brazilijoj 500,000, Bulgarijoj 5,700,000, Kinijoj 343,808,500, Česlovakijoj 9,030,000, Suomijoj 400,000, Francijoj 5,870,000, Rytinėje Demokratinėje Vokiečių Respublikoje 12,153,000, Vengrijoje 7,148,000, Indijoje milijonas, Indonezijoje 431,000, Italijoje 10,439,000, Irane 1,230,000, Japonijoje 961,000, Korėjoje 7,047,800, Lenkijoje 18,053,300, Ispanijoje ir tarp jos tremtinių 1,200,000, Švedijoje 205,000, Vietname 1,800,380, vakariame Berlyne 200,000, ir tt.

Vakarinėje Vokietijoje atsišaukimą pasirašė 88 iš kiekvieno šimto žmonių, kuriems buvo pasiūlyta. Jugoslavijoje, Graikijoje ir Ispanijoje parašai renkami slapta. Irano žandarai taipgi areštuoja parašų rinkėjus.

Senatas perša sustabdyt prekybą su Čechoslovakija

Washington. — Senatas vienbalsiai užgryš rezoluciją, raginančią visai sustabdyt prekybą su Čechoslovakija, iki čechoslovakų valdžia paleis amerikini laikraštinką Williamą Oatisą iš kalėjimo.

Kongreso Atstovų Rūmas jau pirmiau priėmė tokią rezoluciją.

Čechoslovakijos teismas nuteisė Oatisą 10 metų kalėti už šnipinėjimą Jungtinėms Valstijoms ir Anglijai.

Senatorių ir kongresmanų rezolucijos vadina jo nuteisimą "klastingu" ir sako, jog Čechoslovakija turimi "sulaužę spaudos laisvę."

Bet tos rezolucijos yra tik patarimai prezidentui Trumanui. Ar jis palaikys prekybos ryšius su Čechoslovakija ar sutrauks juos, tatau priklaus nuo paties prezidento.

Amerika tariasi su visais savo korėjiniais talkininkais

Washington. — Valstybės sekretoriaus pavaduotojas Dean Rusk sušaukė susirinkimą atstovus 16 šalių, kurių kariuomenė Korėjoje kariauja prieš šiaurinius korėjiečius ir kinus. Jie tarėsi, ką turėtų daryti dėl to, kad šiaurinė Korėja pertraukė derybas su amerikais dėl taikos.

Rusk perskaitė susirinkusiems generolui Ridgway pranešimą. Ridgway sako, jog šiauriniai korėjiečiai melagingai kaltina amerikinius lakūnus už bombardavimą Kaesongo, kurio apylinkė nuginkluota kaip derybų vieta.

Žmonės nori taikos

Demokratas kongresmanas Sam Rayburn apgailestavo, kad derybos pertrauktos. Jis, Kongreso Atstovų Rūmo pirmininkas, pareiškė:

—Aš manau, šiaurinės Korėjos žmonės, lygiai kaip ir mūsų žmonės, labai nori, kad tas karas užsibaigtų.

Knights of Columbus (Kolumbo Vyčiai) yra stambi katalikų organizacija. Dabar jos vadų priimta rezolucija pasakoja, kad koministinės tų kraštų valdžios "persekioja religiją ir atmeta spaudos laisvę." Rezolucija smerkia jų valdžias ypač už tai, kad jos įkalino tūlus vyskopus kaip šnipus.

Knights of Columbus taipgi ragina Ameriką sutraukti ryšius su Jugoslavija, kur nuo pirmiau įkalintas arkivyskupas Stepinas, nors

Amerikonai statysią kietas sąlygas šiauriečiams dėl derybų panaujinimo

Tokio, rugp. 24. — Šiaurinės Korėjos vadovai pareiškė per radiją, kad su tiktu panaujinti derybas su amerikais dėl mūsų sustabdymo, jeigu amerikainai stipriai užtikrintų, jog daugiau neužpildinės nuginkluoto ruožto deryboms vesti. Tas ruožtas yra Kaesong miestas ir apylinkė per 5 mylias i visas puses. Šiauriniai korėjiečiai pertraukė derybas, protestuodami, kad Amerikos lakūnai bombardavo ir apšaudė Kaesongą.

AMERIKONŲ ATSAKYMAS

Generolas Ridgway, vyriausias amerikų komandierius Tolimuosiuose Rytuose, pareiškė, jog nėra jokio įrodymo, kad Amerikos lėktuvai bombardavo Kaesongą.

(Prezid. Trumanas pavadino tą kaltinimą tik "mas-karadu.")

Ridgway sakė, jeigu šiauriniai korėjiečiai norės panaujinti derybas, tai amerikainai išstatys "kietas sąlygas"; gal reikalaus ir naujos vietos deryboms.

Amerikų komandieriai fronte tvirtino, kad tariamas Kaesongo bombardavimas yra "tikrai komunistų išmislas ir suokalbis."

KARO VEIKSMAI

Šiauriniai korėjiečiai ir kinai rytiniame fronte atėmė du kalnus iš amerikų talkininkų, Pietinės Korėjos tautininkų, nors amerikų patrankos ir lėktuvai perkūnavo prieš šiauriečius.

Šiaurės Korėjos liaudininkų radijas sakė, jie ir kinai savanoriai sėkmingai atmušė amerikų ir jų talkininkų atakas ir nušovė dar tris amerikinius lėktuvus.

Truman sako, kainų kontrolė dabar padeda pelnagrobiam

Washington. — Naujasis kainų kontrolės įstatymas tarnauja tikrai pelninkams; jis užtikrina įvairiems bizniam naujus procentus pelnų už bet kokių išlaidų padidėjimą, sakė prezidentas Trumanas, reikalaujamas pataisyti kainų kontrolę.

Ir Trumano pataisymus įnešė Kongresui republikonai senatoriai Homer Ferguson, Richard Nixon ir Herman Walker.

Savo pasiūlyme prezidentas priminė, jog stambieji bizniai susikuopė jau bilijonus dolerių ekstrinių pelnų nuo Korėjos karo pradžios.

Du jankiai įkalinti už prievartavimą

Frankfurt, Vokietija. — Karinis amerikų teismas priteisė 12 metų kalėjimo duviem jankiam kareiviam už tai, kad jie bandė išprievartauti vieną vokiečių. Taip nubauti yra B. E. Bunch ir Bill Adams.

ORAS.—Smagi giedra.

Jugoslavijos Tito valdžia remia Amerikos politiką prieš Sovietus ir draugiškus jiems kraštus.

nai bombardavo ir apšaudė Kaesongą.

AMERIKONŲ

Generolas Ridgway, vyriausias amerikų komandierius Tolimuosiuose Rytuose, pareiškė, jog nėra jokio įrodymo, kad Amerikos lėktuvai bombardavo Kaesongą.

(Prezid. Trumanas pavadino tą kaltinimą tik "mas-karadu.")

Ridgway sakė, jeigu šiauriniai korėjiečiai norės panaujinti derybas, tai amerikainai išstatys "kietas sąlygas"; gal reikalaus ir naujos vietos deryboms.

Amerikų komandieriai fronte tvirtino, kad tariamas Kaesongo bombardavimas yra "tikrai komunistų išmislas ir suokalbis."

KARO VEIKSMAI

Šiauriniai korėjiečiai ir kinai rytiniame fronte atėmė du kalnus iš amerikų talkininkų, Pietinės Korėjos tautininkų, nors amerikų patrankos ir lėktuvai perkūnavo prieš šiauriečius.

Šiaurės Korėjos liaudininkų radijas sakė, jie ir kinai savanoriai sėkmingai atmušė amerikų ir jų talkininkų atakas ir nušovė dar tris amerikinius lėktuvus.

Laikraščių cirkuliacija Lenkijoj pakilo 600 proc.

Varšava. — Lenkijoj dabar kasdien išperkama 6 milijonai egzempliorių dienraščių, o prieškariniais 1938 metais buvo išleidiama tik 700,000 egzempliorių per dieną.

Dabar išeina po vieną dienraščio egzempliorių kiekvienam ketvirtui Lenkijos gyventojų, o pirm karo tikrai vienas iš kiekvieno 38 gyventojų imdavo dienraštį.

Reikalavimai bedarbių pensijų pakilo 48 procentais per metus

Washington. — Nauji reikalavimai bedarbių pensijų per paskutinius 12 mėnesių padaugėjo 48 procentais, kaip praneša valdinis Bedarbių Apdraudos Biuras.

Bedarbių skaičius labiausiai pakilo automobilių pramonėje Detroito. Pernai pirmoj rugpjūčio savaitėj 16,335 nauji bedarbiai tame mieste pareikalavo pensijų, o šiemet — jau 49,423.

Bedarbiškų pensijų reikalavimai padaugėjo visose valstijose.

LITERATŪRA IR MENAS

Ką veikia chorai Lietuvių Meno Sąjungos Pirmoje Apskrityje

CHICAGO, ILL. — Rugpjūčio 18 d. so Aido Choro naktinis piknikas Dan tho darže. Naktis pasitaikė labai ti. Mėnulis skaisčiai švietė. Žvaigžės mirgėjo aukštai mėlynėje. Smagiai sminosi aidiečiai, o su jais kartu ro rėmėjai ir simpatikai. ad pas chiegiečius nėra madoje rti naktinius piknikus, dėl to publi-buvo ne per daugiausiai, bet visi griai praleido laiką ir aidiečiams keletas dešėtų dolerių pelno. ido Choras šiuo laikotarpiu yra gaididelis. Jame randasi daug jaunimo. ir senesnių choristų. Visi draugišgyvėna, kaip vienos šeimos nariai. noras mokosi operetę "Pepitą," kuri suvaidinta ši rudenį. idas turį gabia mokytoją Daratėlę len. O nuo mokytojos daug priklauso o veikimas.

LKM CHORO DARBUOTE

er visa vasara choras laikė namokas. alima sakyti, buvo mokykla. Choredėias Clem Deffner kankliečius ino dikičios ir aidu. Todėl kurie a namokas vasaros metu, choristai ai pažengę pirmyn dainavimo teoie ir pralavino balsą. KM Choras laiko pamokas kas aniano vakara. Lietuvių Auditorijoje. KM Choro šeimyniškas išvažiavivvko 19 d. rugn., Beverly Shores, pas Josephine Kacucevičienę: Davo apie 70 žmonių. J. Kacucevičienėms pagamino skanius pietus. Kurie sta maudytis, smagiai pasimaudė, tarbiais kaitinant saulei. Visi choi ir svečiai laika praleido smagiai. no tarpu serra choro du nariai: J. dokaitis ir Lucille Matuzienė. Kankai linki jiems greito pasveikimo.

LMS PIRMOS APSKRITIES DARBUOTE

pskrities komitetas pradėjo ruoštiis savo pikniko, geriau sakant — me-nku saskridžio. Jis įvyks 9 d. rugsė-Snaičio Darže, Willow Spring, Ill. sidės 1 val. po pietu. ageidaujama, kad kuo daugiausia

svečių dalyvautų menininkų saskridyje. Pelnas bus skiriamas meno ir kultūros reikalams. Chorams ir kitiems meno vietams pasiūsti specialiai pakvietimai, kad dalyvautų.

Rugp. 10 d. LMS Pirmos Apskrities pirmininkas Juozas ir Levutė Stulgaičiai išvyko į rytines valstijas, į Stoughton, Mass., aplankyti brolių, seserį ir kitus gimines. Taipgi lankosi Bostone ir jo apylinkėse. Mano atostogose pabūti apie 3 savaites. Išvažiavo nauju Buick'u.

Grįždami namo ketino sustoti New Yorke ir Brooklyne. Užėiti dienraščio Laisvės įstaigon. Ir aplankyti V. Boviną, su juo pasitarti bėgančiais meno reikalais. Grįs namo apie rugsėjo 2-rą d. Vėliau teks dalintis su draugais kelionės įspūdžiais ir bendrai rengtis prie menininkų saskridžio, kuris įvyks 9 d. rugsėjo, Spaičio Darže, ir dirbti savo kasdieninį darbą.

BAIGĖ KONCERTŲ SEZONĄ

Chicago's Parku komisijonieriai kas metai rengia (Grant Parke) meniškų koncertus, į kuriuos susirenka desėtkai tūkstančių dainu ir muzikos mylėtojų. Sezoną pradėjo 27 d. birželio, baigė 19 d. rugp., su ištraukomis iš Verdi'o operos "Rigoletto." Viso įvyko 29 koncertai publikos pasilinksminimui.

Užbaigiamąją programą sudainuotisuvaiddinti sudarė 12-kos geriausių dainininku "kesta." Dalyvavo Grant Parko Simfoniškas Orkestras. Vadovavo Paul Breisch. Užbaigtuvėse buvo virš 40,000 publikos.

KILNOJAMASIS KNYGYNAS

Chicago's Miesto Tarybos Apšvietos Komisija įsteigė kilnojama knygyną, kuris veikia kas dieną naujoje vietoje. Knygynas randasi gražiai įrengtame buse, su atitinkamomis lentynomis. Yra visokių knygų. Duoda neštis skaityti namie.

Bridgeporto apylinkėje busas su knygomis sustoia kas ketvirtadienį, 2 val. po pietų, Halsted St. ir 34th Pl.

Širdukas.

Kaip ir kodėl buvo klaidingai tikėta apie lietuvių kilmę?

mraščio Vilnės bendradarbis Anykas patiekia labai idomų lapą iš lie-taus tautos istorijos. Jis rašo apie tai, klaidingai anais laikais buvo tiki-ti, kad lietuviai esą kilę atėję iš senosios Romos. a pilduodame Anykštėno mintis iš-jis rašo:

as nelabai plačiai žinoma, bet buvo ai Lietuvoje, kuomet mokslininkai e teorijas, kad lietuviai yra kilę iš enu, kad lietuvių kalba yra tikslai raipyta lotynų kalba" ir, kad kaipo enų palikuonys lietuviai yra "gar-iausia Europos tauta..." esą pasakius, vienu ar kitu metu ik kiekviena Europos tauta preten- i romėnišką kilmę. Atsiminkime, viduramžiais lotynų kalbos mokėji-buvo būtina kiekvienam mokslinin-kad viskas, kas surišta su lotynų a ir Romą, buvo skaitoma civilizaci-ženku. Aišku, kad romėniška kilmė ms atrodė esanti labai garbingu da-Būti romėnų kilmės reiškę būti ne aru, bet ainiu didžiausios pasauli-civilizacijos.

LENKAI IR LIETUVIAI

alima sakyti, kad teoriją, jog lietu- yra romėnų palikuonys, pagimdė viškos bajorijos ginčai su lenkais. Vytauto lenkų bajorija pradėjo įgyti daugiau galios Lietuvoje, ir lenkini-

mas jau buvo prasidėjęs. Lietuviškoji bajorija tam procesui dažniausiai padė-jo, bet būdavo atsitikimų, kuomet tarp lenkiškos ir lietuviškosios bajorijos vyko trynimasis. Tie kivirčiai vystėsi dėl privilegijų, dėl ekonominių gėrybių ir galios. Bet jie pagimdė kaip ir "ideologi-ni" priedą, — vyko ir ideologinės dis-kusijos.

Lenkai bajorai mėgo primesti lietu-viams, kad tai jie, lenkai, atnešė į Lie-tuvą civilizaciją, kad tai jie, lenkiški šlėktos, įteikė lietuviškiems bajorams herbų, titulus ir taip toliau.

Lietuviškieji bajorai bandydavo atsi-kirsti. Tame bandyme jie su laiku iš-vystė teoriją, kad lenkams nereikėjo at-nešti herbų ir "civilizaciją" į Lietuvą, nes lietuviai patys yra seniausios civil-izacijos ainiai. Teorija sakė, kad lietu-viai yra palikuonys romėnų kolonistų. Net buvo sudarytos detalės tos teorijos. Girdi, tūlas romėnų kariautojas Libo-nus atkeliavo į Lietuvą pirmame ir an-treame šimtymetyje po Kristaus, ir ten įsteigė savo koloniją. Su laiku jo vardas pavirto į Palemoną, ir tai visi lietuviai, bent aristokratai, yra Palemonai ainiai... Daugelis lietuvių bajorų savo šeimynos užrašuose tiesė liniją nuo paties Palemo-no...

"MŪSŲ LOTYNŲ KALBA"

Lietuvos bajorijos raštininkai pradė-jo rašyti ilgas tezes apie "romėnišką lie-

"PAVASARIS"

Pastaraisiais metais vis drąsesniais žingsniais į literatūrą žengia jaunieji Lietuvos rašytojai. Neseniai susilaukė-me dar vienos naujos originalios knygos — jauno rašytojo A. Pakalnio apsa-ky-mų rinkinio "Pavasaris."

A. Pakalnis — jaunas, talentingas ra-šytojas, jautriai ir pastabiai atsiliepiąs į tarybinio gyvenimo naujoves, kelias aktualias ir reikšmingas temas. Nema-ža naujų mūsų tarybinio gyvenimo rei-šinių atspindi ir pirmoji jaunojo rašyto-jo beletristikos knyga "Pavasaris." Ra-šytojo dėmesio centre — kolūkinės san-tvarkos pergalė Lietuvoje. A. Pakalnis savo apsakymuose ryškiai parodo tą di-điulį lūžį Lietuvos kaimo ekonomikoje, žmonių santykiuose, jų pasaulėžiūroje, kuri sukėlė kolūkinę santvarka. Rašyto-jas, vaizduodamas valstiečių gyvenimą kolūkyje, naujus žmonių santykius Lie-tuvos kaime, turtingą kolūkiečių buitį ir džiaugsmingą kolektyvinį darbą, visa sa-vo knyga rodo, kad vienintelis teisingas valstiečio kelias yra kolūkinis kelias.

Vienas geriausiai vykusių Pakalnio apsakymų yra nedidelės apimties apsa-kymas "Svečiai atvažiuos." Šiame apsa-kyme ryškiai pavaizduota nauja, turtin-ga kolūkinio kaimo valstiečių buitis, darnus kolūkiečių darbas: Apsakymo veikėjai pavaizduoti realistiškai.

Taip pat vykę apsakymai "Žemė" ir "Varpai." Apsakyme "Žemė" rašytojas sugebėjo ryškiai nupiešti du svarbiau-sius Lietuvos valstiečio gyvenimo eta-pus: sunkios buržuazinės priespaudos metus ir kolūkinės santvarkos laikotar-pį, kuris palaidojo kivirčius dėl žemės, mažazemio ir bežemio valstiečio skurdą, beteisiškumą. Buožems valdant Lietuvą Tadas Bivainis, kovodamas dėl duonos kashio, tokį pat mažžemi valstietį Juo-zą Bivainį nustūmė nuo geresnės žemės į balas. Ši kapitalistinės santvarkos pa-likta žaizda slėgia Tadą Bivainį. Rašy-tojas sugebėjo įtikinamai parodyti, kaip kolūkinėje santvarkoje galutinai sunyk-s-ta, užgyja visos žaizdos, paliktos žmonių santykiuose ir sąmonėje žvėriškų kapi-talistinės santvarkos dėsniui.

Apsakyme "Varpai" A. Pakalnis ko-lūkiečio pasakojimu aštriai demasku-ja reakingosios dvasininkijos ir buržu-azinių nacionalistų niekšišką veiklą. Ap-sakymas ryškiai atspindi Lietuvos dar-bo valstiečių meilę partijai, kuri darbo valstiečius "iš buožių nasrų ištraukė."

Eilėje apsakymų, kaip "Gyvenimas šaukia," "Pareikšimas," A. Pakalnis ke-lia reikšmingą klasių kovos temą. Visa tai rodo, kad jaunasis rašytojas pirmoje savo beletristikos knygoje nagrinėja ak-tualias, visos Lietuvos darbo žmones jaudinančias temas. A. Pakalnio apsa-kymai parašyti sultinga, gyva kalba. Naujus kolūkinio gyvenimo reiškinius, naujus kolūkinio kaimo žmonių charak-terius rašytojas stengiasi perteikti rai-škiu pasakojimu. Autorius stengiasi kal-bėti liaudiška, sodria kalba, pagyventi ją vykusiais palyginimais.

Pirmoji A. Pakalnio beletristikos kny-ga taip pat parodė, kad jaunasis rašyto-jas nesugebėjo išvengti kai kurių klaidų. Didžioji žmonių augimo tema, spren-džiama kovos tarp seno ir naujo eigoje, reikalauja nuoseklaus naujo gyvenimo tikrovės pažinimo. Geriausiose savo apy-sakaitėse, kaip "Svečiai atvažiuos," "Žemė," "Varpai," Pakalnis parodo ne-mažą kolūkinės tikrovės pažinimą, ta-

tuvų kilmę." Lietuvių kalbos panašu-mas į lotynų buvo vartotas kaip vienas "įrodymas." Jeigu lietuviai sako ugnis ir lotynų kalboje yra ignis, jeigu lietu-viai sako vyrras ir lotynų kalboje yra vir, jeigu lietuviai sako barzda ir lotynų kalboje yra barba, — na, tai ir abejonės negali būti, kad lietuvių kalba yra tikslai iškraipyta lotynų kalba, sakė tie rašti-ninkai.

Tas argumentavimas daug pakenkė lietuvių kalbos literatiniam vystymuisi. Jeigu lietuvių kalba yra tikrai iškraipy-ta lotynų kalba, — kam iš viso rašyti lietuvių kalboje, kuri yra tik "žargona-s," jeigu galima išmokti ir rašyti "grynoje protėvių kalboje," lotynų? Taip argumentavo Lietuvos bajorijos raštininkai.

Istorijos šaltiniai sako, kad tos teori-jos buvo priimtos ne tik pačių lietuvių, bet ir kitų tautų. Senuose vokiečių met-raščiuose randame nemažai paminėjimų apie "Litauen" (Lietuva), kas "yra tik-tai iškraipytas vardas Italia".

čiau apsakymuose "Kelionė į Ubagevi-čiaus karalystę" ir eilėje kitų, dėl menko gyvenimo pažinimo rašytojas pateikia negyvenimiškas, išgalvotas situacijas.

Štai, pavyzdžiui, apsakyme "Kelionė į Ubagevičiaus karalystę." Valstietis Kilbauskas ilgai nesiryžta pradėti nau-ją, kolūkinį gyvenimą. Jis nusprendžia aplankyti savo svainį Ubagevičių, su juo pasitarti. Ubagevičius tebedirba indivi-dualiai. Ką gi pamato Kilbauskas? Ubagevičiaus sklypelyje, įdirbamame se-nais, primityviais būdais, kur ne kur stiebiasi diršės, žydi rugiagėlės. Ūkelis susmuko, o pats šeimininkas, įsikandęs senų prietarų, sveikai galvojančiam Kil-bauskui pasirodė, kaip pusprotis. Kil-bauskas grįžta namo tvirtai nutaręs tuoj pat paduoti pareiškimą įstoti kolū-kin.

Kyla klausimas, kodėl Kilbauskas kaip tik šį kartą pamatė visą skurdą ir vargą, su kuriuo jis ne kartą jau ir anksčiau buvo susidūręs? Juk praityje jis ne kartą yra matęs panašių vaizdų, bet jie nekėlė jam jokių minčių apie bū-tinumą stoti į kolūki. Rašytojo pareiga čia buvo parodyti didžiulį tarybinės tikrovės polekį. Tuo tarpu rašytojas Kil-bausko sąmonėjimą iš esmės paliko sa-vieigai, kas, aišku, prieštarauja tikrovei. Rašytojas čia vietoje teisingo tarybinės tikrovės vaizdo pateikė savo išgalvotas situacijas. Kilbauskas su savo abejonė-mis paliktas vienas, ir tik autoriaus su-galvotos situacijos priverčia jį galuti-nai apsisąlnoti. Rašytojas neatskleidė to didžiulio partijos vaidmens, to pasi-aukojančio partinių darbuotojų darbo, kurį jie atliko vykstant kovai dėl kolū-kinės santvarkos pergalės Lietuvos kai-me.

Kaip jau buvo minėta, A. Pakalnis eilėje savo apsakymu kelia reikšmingą klasių kovos temą. Tačiau reikia pasa-kyti, kad ši tema autoriaus sprendžiama su nepakankamu įsigiliniu į tikrovę. Autoriaus vaizduojami klasių kovos rei-šiniai yra daugiau būdingi laikotar-piui iki kolūkinės santvarkos mūsų res-publikoje. Rašytojas visiškai neparodė, kaip veikia klasinis priešas kolūkinės santvarkos sąlygomis. Klasių kova iš ge-riausiu lietuvių tautos sūnu ir dukrų — partinių darbuotojų, tarybinių aktyvis-tų, pažangiosios inteligentijos, darbo valstiečių pareikalavo tikro heroizmo, atkaklumo, valios, atsidavimo tėvynės reikalui. Todėl skaitytojo nepatenkina A. Pakalnio pavaizduota klasių kova, kuria rašytojas suschematino, vietomis suvedė iki... muštynių ("Pareiški-mas").

A. Pakalnio apsakymų rinkinys rodo, kad rašytojas gerai pažįsta ankstyvesnį Lietuvos kaimą, tačiau nėra pakanka-mai susipažinęs su naujuoju, kolūkiniu Lietuvos kaimu, su kaimu, kuriame dir-ba šimtai partijos narių, tūkstančiai komjaunuolių ir tarybinių aktyvistų. Kaip tik dėl šios priežasties, dėl nepa-kankamo kolūkinio kaimo pažinimo A. Pakalnis neišvengė visų minėtų klaidų.

Nepakankamai pažindamas gyvenimą, ne visuomet sugebėdamas suteikti savo apsakymams tikrą koloritą, autorius kartais griebiasi dirbtinių priemonių, visų pirma, kalbos dirbtinės stilizacijos. Jis literatūrina valstiečių kalbą, norėda-mas tuo užkamšyti gyvenimo nepažini-mo spragas.

Pirmoji A. Pakalnio beletristikos kny-ga parodė neabejotiną jauno prozininko talentą. Rašytojas teisingai pasirenka aktualias temas, gerai valdo žodį, suge-ba sukurti ryškius žmonių portretus, charakterius. Tolesniam jaunojo rašyto-jo augimui būtinai reikalinga nuosekliai ir atidžiai studijuoti tarybinio gyveni-mo tikrovę. Mūsų gyvenimas šuoliais skrieja pirmyn, ir jaunasis rašytojas tu-ri su juo žengti petys į petį. Tik gilus gyvenimo pažinimas, nuoseklus studija-vimas žmonių — aktyvių mūsų naujojo gyvenimo statytojų, įgalins rašytoją tei-singai, išsamiai, pilnakraujiškai pa-vaižduoti didžiuosius mūsų epochos įvy-kius.

J. Požera.

DAINŲ IR ŠOKIŲ ANSAMBLIO PREMĖRA

Vilnius. — Filharmonijos salėje Lie-tuvos TSR dainų ir šokių ansamblis pa-rodė savo naują pastatymą: montažą "Klestėk, žemėl gimtoji!"

Montažo režisierius — E. Petrauskie-nė-Zalinkevičaitė, muzikinis vadovas — J. Švedas, šokių ir žaidimų vadovas — J. Lingys.

SKAITYK ir MOKYKIS

Gerėjant darbininko, kolektyvinio ūkio valstiečio ir visų darbo žmonių medžiaginiam būviui, paukštininkystės pro-dukty vaidmuo gyventojų mi-tybai vis didės ir didės.

—o—

Medžioklinis ūkis. Mūsų ša-lyje paukščių sumedžiojama milžiniškas kiekis, todėl ir jų reikšmė žmonių mitybai labai didelė. Žymi dalis sumedžiotų paukščių eksportuojama. Jei-gu iki revoliucijos medžiokli-niai paukščiai buvo negailes-tingai naikinami, tai dabar laukinių paukščių medžioklė vykdoma planingai.

Medžioklė reguliuojama ei-le taisyklių ir įpareigojimų. Steigiamos vietos, kur me-džioklė visai draudžiama tam tikram metų skaičiui; išskiria-mos vietos, kur medžioklė uždrausta visiems laikams; nustatomas medžioklės laikas ir tt. Visa tai padės ne tik ap-saugoti, bet ir padidinti mūsų tėvynės medžioklinių paukš-čių kiekį.

Paukščiai, turintieji ūkinės ir verslinės reikšmės, priklauso daugiausia prie dviejų la-biausiai paplitusių grupių: vištinių ir vandeninių paukš-čių.

Vištinių tarpe daug vertin-gų verslinių paukščių, medžio-jamų dėl jų mėsos. Iš jų svar-būs, pavyzdžiui, šie paukš-čiai:

Jerubė — pats svarbusis medžioklinis paukštis. Sume-džiojamo kiekio atžvilgiu ji užima pirmąją vietą. Jerubės daugiausia gaudomos kilpo-mis, šaudomos rečiau. Tetervi-nas — stambus paukštis, gyve-na miškų ir miškinų stepių srityse. Vasarą laikosi šeimoi-mis, o rudenį renkasi į didė-lius būrius. Medžiojami kilpo-mis, tinklajis ir šautuvais. Kur-tynys — didžiausias iš vištinių medžioklinių paukščių, gyve-nas daugiausia dideliuose spy-gliuotųjų medžių miškuose, ne-toli samaninių pelkių.

Laukiniai vandeniniai paukš-čiai (žąsys, antys ir kt.) vers-linių atžvilgiu irgi labai svar-būs.

Paukščių globa. Žmogui nau-dingos ne vien medžioklinių paukščių rūšys, bet ir tie paukščiai, kurie naikina žemės ūkio kenkėjus (vabz-džius, peles) ir tt. Todėl labai svarbu pritraukti naudingų paukščių ir juos globoti. Rei-kia išplėsti didelę propagan-dą mokyklose ir gyventojų tarpe ir aiškinti paukščių eko-nominę reikšmę ir naudingu-mą. Kai kuriose mokyklose kasmet rengiama "paukščių diena," turi virsti masine kampanija paukščiams globo-ti. Reikia daugiau rengti paukščiams dirbtinių lizdų — inkilų. Kiekviena mokykla tu-ri energingai kovoti su be-prasmišku paukščių lizdų draskymu. Žiemos metu labai naudinga plačiai organizuoti paukštelių maitinimą. Šiais būdais mes galime padaryti paukščius naudingus mūsų so-cialistiniams žemės ūkiui ir jo stiprinimui.

—o—

5 KLASĖ. ŽINDUOLIAI.

Žinduoliai gyvuliai, arba žvėrys, sudaro aukštesniąją stuburinių gyvulių klasę. Pas-kutinėje žemės gyvenimo epo-choje žinduoliai drauge su paukščiais pasklido visame žemės rutulyje. Daugumas jų — sausumos gyventojai. Bet kai kurie žinduoliai, sakysim, ruoniai ir banginiai, prisitai-kę gyventi vandenyje, o kiti, pavyzdžiui, įvairūs šikšno-sparniai, įgijo sugebėjimą net skraidyti. Būdami gausingiau-si sausumos gyventojai, žin-duoliai vaidina labai didelį vaidmenį gamtoje ir žmogaus gyvenime.

KAIP PAVYKO PIRMASIS POKARINIS LIETUVOS PENKIŲ METŲ PLANAS?

Lietuvos spauda paskelbė Lietuvos Valstybinės komisijos pranešimą apie pirmojo pokarinio penkmečio plano pravedimo rezultatus. Tai nepaprastai įdomūs duomenys. Iš jų žinome, kaip ir kiek pavyko per penkerius metus po didžiojo karo atstatyti sugriautą Lietuvos kraštą visose gyvenimo srityse. Žemiau patiekiami šias informacijas mūsų skaitytojams. Planas buvo paskelbtas 1946 metų pradžioje ir baigtas 1950 metų pabaigoje.

Penkmečio plano įvykdymas pramonės srityje

Per pirmąjį pokarinį penkmetį pasiekti žymūs laimėjimai atkuriant ir išvystant Lietuvos TSR pramonę. Penkmečio planu nustatytas 1950 metams pramonės gamybos lygis pasiekta pirmą kartą — 1949 metų IV ketvirtyje.

Elektros energijos išdirbis 1950 metais 3,5 karto viršijo 1940 metų lygį, penkmečio plano užduotis viršyta 16 procentų. Pilnai atstatytos karo metu sugriautos Vilniaus, Petrašiūnų, Klaipėdos elektrinės, baigiama statyti nauja šiluminė elektrinė.

Durpių iškasimas per penkmečio metus išaugo 6,2 karto ir žymiai viršijo prieškarinį lygį.

Per 1946–1950 metų laikotarpį buvo atstatyta ir toliau išvystyta masinių gamybos ir metalo apdirbimo pramonė. Pastatytos naujos stambios įmonės: „Žalgirio“ staklių gamykla, „Kaitros“ sanitarinių-technikinių įrengimų gamykla, „Elfos“ elektrotechnikos gamykla, dažymo aparatų gamykla, elektros skaitiklių gamykla. Atstatytos ir rekonstruotos „Metal“, „Neries“, „Priekalo“, „Komunaro“ metalo apdirbimo gamyklos. Atlikti dideli turbinų ir dviračių gamyklų statybos darbai.

Per penkmečio metus respublikoje sukurta metalo plovimo staklių, elektromotorių, elektros skaitiklių, dažymo aparatų, elektros matavimo prietaisų bei aparatūros ir žemės ūkio masinių gamyba.

1950 metais penkmečio plano užduotis viršyta: metalo plovimo staklių gamybos — 78 procentais, sildymo katilų — 55 procentais, suvirintų vamzdžių — 25 procentais, ketaus kanalizacijos vamzdžių — 83 procentais, cinkuotos skardos — 156 procentais, akėčių — 30 procentais, vėtyklių — 73 procentų.

1946–1950 metų laikotarpio buvo atstatoma ir vystoma statybinių medžiagų pramonė. Svarbiausių rūšių statybinių medžiagų gamyba per penkmetį padidėjo: plytų — 8,9 karto, čerpių — 6,9 karto, kalkių — 6,5 karto. Pastatytos ir atiduotos eksploatacijon naujos ištisus metus veikiančios plytinės. Atlikti statybiniai darbai, kurie užtikrina, kad 1951 metais pradės veikti cemento gamykla. Tačiau plytų, čerpių ir kalkių gamybos penkmečio plano užduotis nepilnai įvykdyta. Statybinių medžiagų gamyba ir jų kokybė vis dar atsilieka nuo augančių respublikos liaudies ūkio reikmių.

Žymiai išplėsta medžio perdirbimo pramonės šakų gamyba. Įvykdyta popieriaus, kartono, baldų gamybos penkmečio plano užduotis. Popieriaus gamyba 1950 metais palyginti su 1940 metais padidėjo 2,1

fabrikas.

Išaugo svarbiausių maisto pramonės produktų gamyba. Per penkmečio metus cukraus gamyba padidėjo 5,4 karto, konditerijos dirbinių — 7,2 karto, aliejaus — 5,9 karto, sviesto — 4,2 karto, mėsos — 1,7 karto, dešrų — 3,8 karto, spirito — 4,6 karto, alaus — 4,3 karto, popirusų — 5,3 karto, muilo — 8 kartus. Atstatytos ir rekonstruotos maisto ir mėsos bei pieno pramonės įmonės: mėsos kombinatas Kaune, Panevėžio, Marijampolės ir Pavenčių cukraus fabrikai, saldytuvai Kaune ir Šiauliuose, Vilniuje rekonstruota pieninė.

Naujai įkurta žuvies pramonė. Suorganizuota jūrų žvejybos bazė, aprūpinta žviejų kiekiai žvejybinių laivų. Žuvies sugavimo penkmečio plano užduotis įvykdyta, o konservų gamybos užduotis viršyta 24 procentais.

Vietinė pramonė ir verslinė kooperacija viršijo penkmečio planu 1950 metams nustatytą bendrosios produkcijos gamybos užduotį. Per penkmečio metus įsisavinta automatinų girdyklų, stambiųjų pašarų smulkintuvų, pašarų šutintuvų gamyba. Išplėsta namų ūkio įrenginių gamyba. Įsigalios atsigalios dalių traktoriams bei žemės ūkio mašinoms gamyba, žemės ūkio inventoriaus ir įrankių gamyba. Žymiai padidėjo baldų, avalynės, kojinių, trikotažo ir kitų plataus vartojimo dirbinių gamyba. Tačiau pagaminamų dirbinių asortimentas ir kokybė atsilieka nuo gyventojų išaugusių reikalavimų. Nepankamas taip pat yra buitinio aptarnavimo dirbtuvių tinklas.

Darbininkų darbo našumas pramonėje per penkmečio metus žymiai išaugo, pramoninės produkcijos savikaina sumažėjo.

Valstybinių kapitalinių investavimų į visas Lietuvos TSR liaudies ūkio šakas planas visuomenėje yra viršytas.

Penkmečio plano įvykdymas žemės ūkio srityje

Per pokarinį laikotarpį atliktas didelis darbas atkuriant ir socialistiškai pertvarkant žemės ūkį.

Penkmečio pabaigoje respublikoje savanoriškais pagrindais iš esmės buvo baigtas valstiečių ūkių kolektyvizavimas.

Didžiulę pagalbą Lietuvos TSR darbo valstiečiams suteikė Sąjunginė Vyriausybė. Žemės ūkis gavo didelį kiekį traktorių prikabinamojo inventoriaus, kulių, liamų, kombainų, automašinų. Penkmečio pabaigoje respublikoje dirbo 113 masinių traktorių stočių. Traktorių skaičius masinių traktorių stotyse, pervedus į 15 jėgų traktorius, išaugo palyginti su 1945 metais 11 kartų. Atlikti žymūs tarybinių ūkių, masinių traktorių stočių ir kolūkių elektrifikavimo darbai. Įsteigtos 5 melioracijos masinių stotys, aprūpintos šiuolaikine technika.

Išplėsti pašėlių plotai ir pakeltas žemės ūkio kultūrų derlingumas. Kviečių pašėlių plotai per penkme-

tį padidėjo 57 procentais, techninių kultūrų — 17 procentų, daržovių ir bulvių — 21 procentu. Grūdinių kultūrų, linų ir bulvių derlingumo penkmečio plano užduotis viršyta. 1950 metais grūdinių kultūrų, linų pluošto ir bulvių derlingumas buvo žymiai didesnis, negu 1940 metais. Penkmečio plano užduotis pašarinių kultūrų plotams padidinti viršyta.

Produktyvųjų gyvulių skaičius, smarkiai sumažėjęs karo metu, per penkmetį išaugo pagal visas ūkių kategorijas: galvijų skaičius — 7 procentais, tauriųjų karvių — 10,5 procentais, kiaulių — 39 procentais, avių — 6 procentais. Suorganizavus kolūkius, sėkmingai vystosi visuomeninė gyvulininkystė. Per penkmečio metus suorganizuotas ir išplėstas veislinių tarybinių ūkių ir kolūkių veislinių fermų tinklas.

Respublikos tarybiniai ūkiai viršijo penkmečio plano užduotį pašėlių plotams išplėsti ir gyvulių

dideli nuostoliai nuimant derlių.

Atliktas darbas kolūkiams organizaciniu-ūkiniu atžvilgiu sustiprinti, darbo organizavimui bei atlyginimui kolūkiuose sutvarkyti, nuolatinei gamybinei brigadai, kaip artelinio darbo pagrindinei organizacijos formai, sustiprinti.

Žymūs darbai atlikti atkuriant ir išvystant respublikos miškų ūkį. Per penkmečio metus pasėta ir padidinta miško 56 tūkstančių hektarų plote.

Penkmečio plano įvykdymas transporto srityje

Per pokarinio penkmečio metus respublikoje atlikti dideli darbai atstatant geležinkelių transportą.

Upių transporto krovinių apyvarta per penkmetį padidėjo daugiau kaip 6 kartus, žymiai atnaujintas ir papildytas upių laivynas; iš esmės atstatytas Klaipėdos jūrų prekybos uostas. Svarbiausios automobilių transporto valdybos transportu krovinių pervežimas per penkmetį padidėjo 4,7 karto. Išplėstas autoremontu jmonių, garažų ir automobilių aptarnavimo stočių tinklas.

Penkmečio plano įvykdymas liaudies materialinio ir kultūrinio gyvenimo lygio pakėlimo srityje

Įvedus Lietuvoje Tarybų valdžią, buvo likviduotas nedarbas. Darbininkų ir tarnautojų skaičius respublikos liaudies ūkyje per penkmečio metus žymiai padidėjo. Darbininkų skaičius pramonėje išaugo 2,8 karto palyginti su 1940 m.

Pagerėjo gyventojų materialinė padėtis. Tai pasireiškė darbininkų ir tarnautojų piniginio bei realaus darbo užmokesčio padidėjimu ir padidėjimu valstiečių pajamų tiek iš visuomeninio kolūkinio ūkio, tiek iš sodybinio bei asmeninio ūkio.

Žymiai padidėjo valstybinės išlaidos darbo žmonių kultūriniam - buitiniam aptarnavimui. Gyventojai gavo valstybės sąskaita pašalpas ir darbininkų bei tarnautojų socialinio draudimo išmokas, socialinio apmokėjimo pensijas, nemokamai arba lengvatinėmis kainomis atsilaisvinti sanatorijas, poilsio namus ir vaikų įstaigas, pašalpas daugia vaikams ir vienišoms motinoms, nemokamą apmokymą ir darbo žmonių kvalifikacijos pakėlimą valstybės sąskaita, stipendijas besimokantiems ir eilę kitų išmokų bei lengvatų. Toliau, visi darbininkai ir tarnautojai kasmet gaudavo ne mažiau kaip dviejų savaičių apmokamas atostogas, o eilės profesijų darbuotojai ilgesnes atostogas. Buržuazijai valdant visų šių išmokų ir lengvatų darbo žmonės neturėjo.

Gerėjant darbo žmonių materialinei padėčiai, pokarinio laikotarpio metu pasiekti žymūs laimėjimai išvystant lietuvių tautos kultūrą, nacionalinę savo formą ir socialistinę savo turinį.

Pradinių, septynmečių ir vidurinių mokyklų skaičius Lietuvos TSR penkmečio pabaigoje padidėjo iki 3,577, o moksleivių skaičius

jose 1950 metais išaugo iki 415 tūkstančių žmonių; tai sudaro 106 procentus penkmečio planu 1950 metams nustatytos užduoties. Mokytojų skaičius 1950 metais pasiekė 16,3 tūkstančio žmonių. Technikumų ir kitų vidurinių specialiųjų mokyklų skaičius padidėjo nuo 24, buvusių 1940 metais, iki 45 1950 metais, o moksleivių skaičius jose išaugo nuo 6,4 tūkstančio žmonių 1940 metais iki 11,5 tūkstančio žmonių 1950 metais. Aukštųjų mokyklų skaičius respublikoje padidėjo nuo 7 iki 11, o studentų skaičius jose 1950 m. sudarė 11,4 tūkstančio žmonių palyginti su 5,9 tūkstančio žmonių 1940 metais.

Išvystytas darbas Lietuvos TSR Mokslų akademijos, kurios sudėtyje dirba 13 mokslinio tyrimo institutų.

1950 metais respublikoje veikė 3,328 klubai, savistovių masinių bibliotekų skaičius padidėjo 3 kartus palyginti su 1940 metais, kino įrengimų skaičius — beveik 4 kartus. Per penkmečio metus respublikoje išleistas 3,584 knygos bendru daugiau kaip 32 milijonų egzempliorių tiražu.

Pagerintas gyventojų gydomasis ir sanitarinis-profilaktinis aptarnavimas. Respublikoje sukurtas platus gydymo įstaigų tinklas, užtikrinantis nemokamą darbo žmonių gydymą. Vietų skaičius ligoninėse 1950 metų pabaigoje buvo 21 procentu didesnis, negu 1940 metais; pagal ligoninių vietų skaičių penkmečio plano užduotis viršyta. Gydytojų skaičius per penkmečio metus padidėjo 2,4 karto. Atstatytos sugriautos sanatorijos ir poilsio namai.

Pasiekti žymūs laimėjimai vystant respublikoje tarybinę prekybą. Per 1947–1950 metus Sąjunginė Vyriausybė tris kartus suma-

IVAIRIOS ŽINIOS

Slaaptas Britų imperijos šalių gynybos ministrų pasitarimas LONDONAS, birž. 21

Kaip matyti iš Reute agentūros pranešimo, šien Londone prasidėjo glijos, Australijos, Nios Zelandijos, Pietų Afrikos Sąjungos, Pietų Ryzijos ir Kanados gynybos ministrų ir kitų šalių atvykusių pasitarimas.

Indija, Pakistanas ir Iona atmetė pakvietimą dalyvauti derybose. Anglijos gynybos ministerijos atstovas pareiškė, kad derybos, kurios prasidės, bus „visiškai sėkmingos.“

Bresto darbo žmonės reikalauja nedelsiant paleisti Anri Marteną PARYŽIUS, birž. 21

Laikraščio „Jumanite“ nešimu, narsusis kovotojas Anri Martenas šio dienos buvo perkeltas į „Pontanju“ kalėjimą. Jis turės stoti prieš rinkimų tribunolą. Bresto arsenalo darbuotojai, sužinoję, kad Anri Martenas yra „Pontanju“ kalėjime, vakar susirinko prie kalėjimo, reikalaujanti nusiųsti paleisti didvyrio tautos gynėją. Mieste išplatinti lapeliai, kuriuose išleido vietinis komitetas už Anri Marteną vadavimą.

Bresto uoste stovintys laivai jūrininkams reikėdavo arsenalo darbuotojų savo solidarumą jais.

Tamsta tikrai gali gauti Laisvę nors vieną naują skaitytoją. Būk taip geras, pasirūpink tuo reikalu.

Lawrence J. Walker, buvęs mūsų orlaivyno seržentu išvedamas iš Los Angeles teismabučio. Jį nuteisė visą amžių kalėti būk tai už nužudymą baltųjų poros. Walkerį gynė advokatas Crispus Wright sakė: „Jeigu kada daleistų, kad Walkeris bešališkai teistas, tas eina per toli.“ Buvusiam kariškiui advokatą parūpino Nebal tiesiems Pažangos Sąjunga.

Isigykite
JONO KASKAICIO
eilų rinkinį

★

PROŠVAISTĖS

★

Knyga, kurioje telpa
arti 150 Jono Kaskaicio
gražiausių eilėraščių

Kiekvienas kultūringas žmogus privalo isigyti „Prošvaistės“, jas perskaityti ir laikyti savo knygynėlyje.

“Prošvaistėse“ taipgi telpa įdomi Jono Kaskaicio (Dr. Kaskaiciaus) biografija, jo mokslas ir kūryba.

★

Knyga iš virš 300 puslapių, kaina \$1.50.
Tuojau isigykite ir pasinaudokite tuom gražiu vokalų

LAISVĖ

110-12 ATLANTIC AVENUE,
RICHMOND HILL 19, N. Y.

ZINIOS IS LIETUVOS

Darbo pakilimas šiaulių įmonėse

ŠIAULIAI, birž. 16 d. — Miesto įmonėse ir fabrikuose plačiai išsivystė socialistinis lenktyniavimas už pusmetinės programos įvykdymą pirmo laiko. Pramonės įmonių kolektyvai ruošia naujas gamybinės dovanas Lietuvos vienuoliktosioms metinėms.

Siomis dienomis "Elnio" odos-avalynės kombinatė visų pagrindinių skyrių kolektyvai viršija paros grafikus. Ypatingai sparčiai dirba avalynininkai, Stachanovininkai-sukirpėjai Jonas Karpinkas, Kostas Baranauskas, Jonas Lukasevičius ir daugelis kitų kasdien įvykdo po 2 ir daugiau normų. Jų pavyzdžių seka visi sukirpėjai, padėdami darniam paaušiamojimo cecho darbu. Kompleksinės mechanizacijos dėka paruošėjai per pamainą sukerpa šimtus porų auliukų viršum plano.

Plačiai išsivystė lenktyniavimas ir kitose šiaulių įmonėse. "Rūtos" fabriko darbininkės jau pagamino viršum užduoties šimtus centnerių konditerijos dirbinių. Didina viršumplaninės produkcijos gamybą "Stumbro" odos-veltininių kombinato, alebastro gamyklos, duonos kombinato ir kitų įmonių kolektyvai. Dauguma miesto įmonių gamina paskutinąją produkciją birželio mėnesio sąskaiton.

Sparčiai plečiamą statybą

KALVARIJA, birž. 10 d. — LKP VI-ojo suvažiavimo vardo kolūkis sparčiai vykdo visuomeninių pastatų statybą. Ką joko vadovaujama statybininkų brigada per trumpą laiką pastatė 2 tvartus 130 galvių, 2 erdvius sandėlius, kolūkio kalvę, automašinai garažą. Rajono vykdomojo komiteto kolūkių statybos skyriaus darbuotojai jau paruošė kolūkio gyvenvietės plano projektą, kuriuo vadovaujama si kolūkio statybininkų brigada dar šiais metais pastatys kaulide, vištėse ir eilę kitų gamybinio sektoriaus pastatų. Į kolūkio gyvenvietę bus perkelta 15 kolūkiečių namų. Statybos brigada jau pastatė 2 namus kolūkio nariams.

Organizuotai vykdo visuomeninių pastatų statybą ir Naujienos apylinkės "Komunizmo aušros" kolūkio statybos brigada, vadovaujama Malžinsko. Brigada jau atremontavo visą eilę pastatų, pastatė kolūkio valdybai būstinę. Iki metų pabaigos į gyvenvietę brigada perkels 16 gyvenamųjų namų. Tikslu paspartinti statybos darbus, kolūkyje dar šiais metais bus pradėta plytų gamyba.

M. Baltušnikienė

★ Nauja spaustuė įrengta Jonavoje. Ji spausdins rajono laikraštį "Pergalės vėliava", Jonavos MTS politinio skyriaus laikraštį "Kolūkinis kaimas" ir kitus leidinius.

V. Lukasevičius

Kultūringai praleis vasaros atostogas

JONAVA, birž. 5 d. — Vidurinės mokyklos jaunimo organizacijos susirinkime buvo apspartytas vasaros atostogų klausimas. Susirinkime aptartos priemonės kultūringai praleisti vasaros atostogas.

Vasaros atostogų metu moksleiviai išvyks į "Virbalų" ir "Komunarų" kolūkius, kur talkininkaus derliaus nuėmimo darbuose. Kolūkiuose, kuriuose nėra sporto kolektyvų, moksleiviai padės juos sukurti, tuo prisidedami prie Laisvanoriškos sporto draugijos "Kolūkietis" organizavimo. Mokyklos dramos ratelio nariai rengia išvyką į Kauną, kur aplankys muzikinį dramos teatrą. Geografijos ratelio nariai organizuoja išvyką į Trakus. Mėdiurinkininkai atliks bandomuosius darbus mokyklos darže. V. Lukasevičius

New Yorko ir Apylinkės Žinios

Raudonasis Kryžius prašo kraujo

Raudonasis Kryžius atsiukia į visuomenę, prašydamas aukoti kraujo Amerikos sužeistiesiems Korėjoje kareiviams. Jis nurodo, kad per mažai kraujo paaukojama, tai pasirodo kraujo trūkumas.

Norį paaukoti savo kraujo sužeistiesiems kareiviams gali kreiptis į Raudonojo Kryžiaus skyrius. Galima taipgi patefonuoti į Manhattan skyrių Murray Hill 9-1000, Brooklyn skyrių MAin 4-6001.

Visi reikalauja vis daugiau finansų

City Planning Commission trečiadienį buvo trečiasis susirinkimas, kuriame visi miesto departamentai sunėš savo reikalavimus skirti daug daugiau finansų įvairiems miesto darbams.

Department of Sanitation reikalauja 1952 metams virš 42 milijonų dolerių.

Kalėjimų komisierius Albert Williams nurodo, kad šiuo metu miesto kalėjimuose yra 5,962 kaliniai. Tai daugiausia, negu kada nors yra buvę. Kalėjimai perpildyti. Naujų kalėjimų statymui jis prašo arti 9 milijonų dolerių.

Public Markets komisierius Anthony Masciarelli nurodo, kad šis departamentas reikia praplėsti naujas žuvų marketas paruošti. Jis prašo 5 milijonų dolerių.

Trafiko komisierius T. T. Wiley nurodo, kad jo departamentas irgi reikla padidinti, daugiau signalų sudėti. Jis prašo \$2,540,000 tik naujų signalų suvedimui.

Policijos departamentas taipgi reikalauja daugiau pinigų. Sako, reikia daugiau naujų automobilių, motocyklių, afkilių ir kitokių policijai reikalingų dalykų.

Sveikatos ir ligoninių departamentai taipgi reikalauja daugiau pinigų. Sveikatos departamentas prašo skirti \$9,483,338 sveikatos centrų palaikymui ir naujų centrų atidarymui, ypač Bedford-Stuyvesant sekcijoje, kur butinai reikia sveikatos centro.

Mrs. Fanny Glassman, 40 metų amžiaus, gyvenanti 54 E. 176 St., Bronx, krisdama nuo viršutinio aukšto užsimušė.

DIDYSIS METINIS PIKNIKAS

Rengia Literatūros Draugijos 2-roji Apskritis

Sekmadienį, Rugs.-Sept. 2-ą

Lithuanian Liberty Park

340 Mitchell Ave., Linden, N. J.

Prasidės 1-mą val. po pietų ir tęsis iki vėlomos.

ŠOKIAMS GRŖS PAVIDŽIO ORKESTRA.

Valgių ir gėrimų bus visiems iki soties.

Ižanga 50 asmeniui (taksai įskaityti).

KELRODIS: Iš Brooklyn—traukiniais nuo 33rd St. ir 8th Ave., New York, 1:10; 3:25; 4:50 P. M., Pennsylvania Station. Busais iš Elizabeth ir Newark: Bus 44 iki Woods Ave., Lindepe.

Kviečiame rengtis į Literatūros Draugijos 2-ros Apskritis pikniką rugsėjo 2 dieną

Literatūros Draugijos 2-ros Apskritis piknikas įvyksta sekmadienį, rugsėjo (September) 2 d. Lithuanian Liberty Parke, 340 Mitchell Ave., Linden, N. J. Šokiams gros Pavidžio orkestra. Bus prakalbos. Valgyti ir gerti bus iki soties. Prasidės pirmą valandą po pietų ir tęsis iki vėlomos.

Visi New Yorko apylinkės lietuviai turėtų dalyvauti šiame piknike, nes tai paskutinis piknikas šiame sezone. O kita, sekančią dieną bus Labor Day, tai bus dvi dienos švenčių. Todėl į pikniką gali atvykti ir iš toliau svečiai, nes laiko užteks pasisėsti, jeigu ir parvyktų vėlokai iš pikniko.

Kadangi mūsų apskritis apima tokią plačią apylinkę, su tiek daug kuopų, tai kiekvienas gali tikėtis susitikti mūsų piknike pažįstamų ir draugų ir iš toliau. Ir tikimės, kad kiekviena mūsų apskrities kuopa stengsis turėti gerą reprezentaciją savo narių mūs pikniko.

Policistų unija gavo čarterį; komisierius grasina suspenduoti ir bausti unijistus

Pereitą trečiadienį CIO Transportacijos Darbininkų Unijos prezidentas Michael Quill išdavė čarterį naujam policistų lokalui, kuris tuo laiku laikė savo susirinkimą.

Quill sako, kad apie 10 tūkstančių New Yorko policistų susirasa į jo uniją. Nustarta praveisti vaji, kad juo daugiausia policistų surašyti į uniją.

Policijos komisierius Monaghan yra priešingas tiems policistams, kurie organizuojasi į uniją. Jis sako, policistai neturi rašyti unijon; sako, panaudodami disciplinarius būdus prieš tuos, kurie jo nepa klausys, kurie į M. Quill uniją įsirašys.

Bet policistai nurodo, jog jie neorganizuoti negali iškovoti tinkamų darbo sąlygų ir didesnių algų. Dabar, kai jie pradėjo organizuotis į uniją tuoj buvo pažadėta pagerinti darbo sąlygos ir net alga pakelti. Reiškia, kur vienybė, ten galybė.

Stodami unijon policistai prisiekia, jog jie bus neutralūs, kitų darbininkų streikuose.

niko, kuris sykiu ir kiekvienos mūs kuopos piknikas.

Brooklyniečiams ir visiems newyorkiečiams lengviausia atvykti į pikniką Pennsylvania jos geležinkelio nuo Pennsylvania stoties, 8th Ave. ir 33rd St., N. Y. Yra labai patinkanti trys traukiniai į pikniką: 1:10; 3:25; 4:50. Stotyje reikia žiūrėti traukinių prie pat 8th Ave., ant trekių 1, 2, 3, 4, traukinių, einančių į New Brunswick, kurie eina arba stoji ir Lindene, ir ima mažiau, negu pusę valandos iš New Yorko į Lindena. Lindene pikniko vieta tik penkios minutės nuo stoties.

Iš Elizabetho į Lindena eina busas 44, ir reikia išlipti ant Woods Ave., paieiti apie tris blokus iki Simson Ave., kur bus Mitchell Ave. ir pikniko vieta čia pat. Busas galima gauti iš visos artimos New Jersey apylinkės į Lindena.

Lauksime visų!

ALDLD 2-ros Apskritis Komitetas

Nubaustas už šaukimą ugniagesių apgaulingai

Bronxe gyvenęs 23 metų jaunuolis Thomas Scates buvo areštuotas ir teisėjo nubaustas atsėdėti 5 dienas kalėjime ir pasimokėti \$50 pabaudos už tai, kad jis apgaulingai pašaukė ugniagesius, kuomet gaisro tuo metu toje apylinkėje nebuvo.

Areštuotas kartu ir jo draugutis M. Lahey, bet jis išsiaiškino, kad jis nieko bendro su falsyvu ugniagesių išsaukimu neturi, tai be bausmės paleistas.

SILVER BELL BAKING CO.

(Taip dabar vadinasi Varpo kepykla)

36-40 Stagg St.

Brooklyn, N. Y.

Telefonas STagg 2-5938

ANTANAS BALČIUNAS, savininkas

Tik kepejai težino sekretą Varpo produktų gerumo.

SUFFOLK COUNTY FARMERS MARKET

Silver Bell Baking Co., šeštadieniais čia turi savo produktų skyrių, todėl Long Islando lietuviai pasinaudokite tais vertingais produktais. Vieta — Middle Island, L. I., arti 25 kelio. Tel. Yaphank 3218 ar 3202.

Varpo kepykla dabar atidarė savo skyrių Hicksville, L. I. penktadieniais ir antradieniais HICKSVILLE FARMERS MARKET. Norintieji užsisakyti Varpo kepyklos duonos ar pyragų, pašaukite aukščiau paduotu telefonu arba parašykite: Silver Bell Baking Co., Box 44, Middle Island, L. I.

Biznierių piknikas

Lietuvių biznierių grupės rengiamas piknikas, į kurį kviečiama ir ne biznieriškoji publika, įvyks rugp. 26-tą, Clinton Parke, Maspeth. Pradžia 1 val. Šokiams gros J. Thomas orkestras. Įvairūs kontestai, žaismės.

Piknikan įžanga dykai visiems, kurie bus gavę tikietus iš anksto pas rengimo dalyvius biznierių. Vienu tų yra daugeliui žinomas anglies pardavėjas Peter Lisauskas, kurio įstaiga randasi 496 Grand St., arti Union Ave. R.

Šio mėnesio pabaigoje į įvyks į Danijos sostinę Kopenhagą, kur bus laikoma tarptautinė polio konferencija.

Kenny serga Parkinsono liga, kuri yra suparyžijavusi jos dešinę ranką ir koją.

Reikalauja panaikinti Oaklando ežerėlį

Baysidės gyventojai reikalauja miesto viršininkų panaikinti Oaklando ežerėlį, kuris šiuo metu jokios naudos neduoda, bet tik nesmagumo ir nuostolių padarąs.

Tasai ežerėlis randasi ties Cross Island Parkway ir Oakland Golf Club teritorija. Ežerėlis yra siauras ir apie ketvirtadalį mylios ilgio. Kadangi jis policijos nesaugomas, tai vaikai jame maudosi net nakties laiku ir sudaro daug lermo vietos gyventojams. Taipgi keli vaikai jame prigėrė.

1947 metais tą ežerėlį saugodavo policija 24 valandas į parą. Tada buvo pakenčiama. Bet dabar, kuomet policija nesaugo, tai gyventojai nebegali pakeisti ir reikalauti, kad jis būtų užverstas, kaip kad ne vienas toks ežerėlis buvo užverstas ir toje vietoje gyvenimui namai pastatyti.

Matthew A. BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

426 Lafayette St. Newark 5, N. J.

MArket 2-5172

PETRAS KAPISKAS IR VINCAS SODAITIS

Pertvarkė ir pagerino savo

BAR & GRILL

32 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.

Telephone EVergreen 4-8174

REPUBLIC BAR & GRILL

Savininkas

IGNAS SUTKUS

Patogi vieta pasižnekučiuoti, užkasti ir pagaliau burnelę išmesti, sulig savo skonio pasirinkto

LIKERIO, VYNO ar ALAUS

Pas Igną Sutkų visada rasi sau pažįstamų

492 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Kampus Union Ave. ir Hooper Street.

TELEVISION

Telefonas EVergreen 4-8969